

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У СТАРШИХ
КЛАСАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
УКРАЇНИ»**

Виконала: студентка 2 курсу,
Angb1-M17 групи,
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська),
додаткова спеціальність 014 Середня
освіта (Мова і література (німецька))
Майданюк Аліна Геннадіївна
Керівник: Сторчова Тетяна
Володимирівна, кандидат педагогічних
наук, доцент
Рецензент: Калинюк Тетяна Василівна,
кандидат педагогічних наук

Кам'янець-Подільський – 2018 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Характеристика сучасних педагогічних технологій: теорія та практика	7
1.1 Роль інноваційних технологій у системі навчання.....	7
1.2 Типологія педагогічних технологій та інновацій.....	13
1.3 Методичні рекомендації щодо викладання іноземних мов у старших класах	23
РОЗДІЛ 2 Психолого-педагогічні особливості реалізації інноваційних технологій у старших класах загальноосвітніх навчальних закладів	27
2.1 Психолого-особистісні характеристики старшокласників	27
2.2 Психологічні аспекти навчання іноземних мов	34
2.3 Інноваційна діяльність педагога у XXI столітті.....	41
РОЗДІЛ 3 Інноваційні технології у галузі викладання іноземних мов..	52
3.1 Класифікація методик викладання іноземних мов	52
3.2 Сучасні методи викладання іноземних мов (похідні комунікативного підходу)	62
3.3 Технології викладання іноземних мов XXI століття.....	71
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	82

ВСТУП

Особливість іноземної мови як навчальної дисципліни полягає у тому, що комунікативна зорієнтованість є не тільки кінцевим результатом навчання, а і засобом її досягнення, де роль учителя є невід'ємним складником цього процесу.

Сучасному вчителю необхідно бути обізнаним у новітніх методах викладання іноземних мов, застосовувати спеціальні навчальні техніки та прийоми, щоб оптимально підібрати метод викладання, який відповідає рівню знань, потребам та інтересам учнів. Методи та прийоми навчання не є простими та стандартними, вони вимагають від учителя творчого підходу та їх раціонального і вмотивованого використання на уроках іноземної мови.

Впровадження цієї ідеї неможливе без вдосконалення та застосування відповідних технологій навчання. А сама школа має бути життям, а не підготовчим етапом до нього. Створивши інтерактивне середовище за рахунок інноваційного підходу дозволить досягти плідного результату.

Використання сучасних інноваційних освітніх технологій є запорукою якісної мовної підготовки учнів. Сучасні інноваційні технології в освіті – це використання інформаційних та комунікаційних технологій, проектна робота, дистанційні технології, запровадження новітніх методик викладання в навчанні іноземних мов.

Для виявлення особливостей застосування інноваційних технологій викладання іноземних мов не одноразово зверталися такі вчені як Л. Морська, І. Дичківська, Н. Наволокова, О. Пехота, В. Артемов, М. Савчена, О. Скрипченко та ін.

Ці технології допомагають реалізувати особистісно орієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію та диференціацію навчання з урахуванням особливостей та здібностей дітей, їхнього рівня знань.

Оскільки мова залишається універсальною основою мислення, тоді знання іноземної мови слід розглядати як вдосконалення інтелектуальних здібностей: пам'яті, уяви, критичного, логічного, креативного мислення.

Варто зазначити такі переваги інноваційного навчання:

- встановлення товариської атмосфери і взаємозв'язків між учасниками спілкування;
- можливість для учнів бути більш незалежними й упевненими в собі;
- заохочення учнів до співпраці, їх мотивація, сприяє тому, що вони не бояться допускати помилки;
- подолання страху перед мовним бар'єром;
- роль учителя не домінуюча;
- слабкі учні можуть отримати допомогу від більш сильних;
- залучення до роботи кожного учня;
- учні можуть використовувати здобутті раніше знання і досвід.

Одним із головних та важливих напрямків реформування освітньої сфери України, які визначенні Державною національною програмою «Освіта. Україна ХХІ сторіччя», є необхідна потреба у досягненні якісно нового рівня вивчення іноземних мов. Модернізація змісту освіти в Україні на сучасному етапі, не в останню чергу, пов'язана з інноваційними процесами в організації навчання іноземних мов. Іноземна мова – це ціла низка знань, на відміну від інших предметів. Адже вона розкриває перед людиною скарбницю іншомовної культури, нові стилі життя та низку можливостей. Інтеграція України у світову спільноту потребує досконалого володіння іноземними мовами шляхом запровадження інноваційних технологій у викладанні, що становить **актуальність дослідження.**

Об'єктом дослідження є інноваційні технології викладання іноземних мов.

Предметом наукової роботи є особливості застосування інноваційних технологій викладання іноземних мов у старших класах загальноосвітніх навчальних закладів України.

Мета роботи – з'ясувати теоретичні та практичні основи реалізації інноваційних технологій у галузі викладання іноземних мов в умовах старшої школи України.

Окреслена мета передбачає вирішенні таких **завдань**:

1. Проаналізувати наукові дослідження на тему інновацій у сфері викладання іноземних мов.

2. Виявити базові напрямки розвитку сфери технологій викладання іноземних мов.

3. Визначити особливості навчання іноземних мов старшокласників.

4. Виконати аналіз провідних напрямків інноваційного розвитку у сфері викладання іноземних мов.

Методи дослідження. Для виявлення та обґрунтування особливостей застосування інноваційних технологій у методиці навчання іноземних мов у роботі було використано теоретичні методи дослідження – аналізу, узагальнення та систематизації психолінгвістичних, педагогічних, лінгвістичних і методичних наукових праць та навчально-методичних джерел з досліджуваної проблематики.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали роботи та її висновки можуть бути використані при вивченні рекомендацій з викладання іноземних мов у старших класах, застосування інноваційних технологій у галузі викладання іноземних мов; при підготовці лекцій з курсу методики викладання іноземних мов, спецкурсів і спецсемінарів з інноваційних

технологій викладання, практичним працівникам установ професійної освіти, і всім тим, кого цікавлять питання теорії і практики реалізації інноваційних освітніх технологій навчання іноземних мов.

Апробація: основні положення магістерської роботи обговорювались на засіданні кафедри англійської мови К-ПНУ імені І. Огієнка.

Структура: дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і списку використаних джерел, що містить 78 позицій. Повний обсяг роботи становить 87 сторінок. Основний текст дослідження – 79 сторінок.

ВИСНОВКИ

Отже, сучасний освітній процес немислимий без пошуку нових, більш ефективних технологій, спрямованих на розвиток активності, креативності і самостійності особистості.

Сучасна дійсність висуває все більш високі вимоги до рівня практичного володіння іноземною мовою. У зв'язку з цим використання інноваційних освітніх технологій надає величезні можливості для підвищення ефективності процесу навчання. Розглянуті в роботі інноваційні навчальні підходи, як показує практика, мають переваги перед традиційними методами навчання, оскільки не тільки дозволяють тренувати ті чи інші види мовної та мовленнєвої діяльності, поєднуючи їх в різних комбінаціях, а й сприяють реалізації індивідуального підходу і підвищення самостійності учнів.

Особливо докладно у роботі описані технології, згідно з якими плановані результати представлені у вигляді багаторівневих систем і операційно заданих цілей (тобто завдань) для кожного можливого профілю навчання; групове навчання будується відповідно до чітко вибудованої динаміки в складі і діяльності груп на основі моніторингу успішності процесу; кожен наступний крок проектується в залежності від результатів попереднього.

Модернізація системи освіти відкриває нові горизонти і можливості, але в той же час висуває підвищені вимоги до професійної компетенції педагогів.

Інноваційна діяльність є специфічною і досить складною, потребує особливих знань, навичок, здібностей. Впровадження інновацій неможливе без педагога-дослідника, який володіє системним мисленням, розвиненою здатністю до творчості, сформованою й усвідомленою готовністю до

інновацій. Педагогів-новаторів такого типу називають педагогами інноваційного спрямування, їм властиві чітка мотивація інноваційної діяльності та викристалізована інноваційна позиція, здатність не лише включатися в інноваційні процеси, але й бути їх ініціатором.

Тому навчання іноземних мов буде ефективним саме завдяки комплексному застосуванню засобів новітніх інноваційних технологій та залежить від здатності вчителя застосовувати гуманістичний підхід до навчання.

У роботі описані технології, сутність яких полягає в застосуванні різних технік в навчально-виховному процесі як засіб самореалізації і способу особистісного розвитку учнів.

Технології інноваційної педагогічної діяльності, які представлені у дипломній роботі, формують майбутні професійні якості сучасного учня, є своєрідним полігоном, на якому учні можуть відпрацювати професійні навички в умовах, наближених до реальних. Більш ефективно даний процес протікає, якщо організовується в процесі реалізації інноваційних технологій викладання в загальноосвітніх навчальних закладах України.

У науковій роботі узагальнені і систематизовані результати наукових досліджень вчених, присвячених вивченню сутності, змісту, структури різних видів інноваційних технологій викладання іноземних мов.

Проведене дослідження показало взаємозв'язок технологій і методів викладання іноземним мовам. Особливу увагу було приділено теоретико-методологічним і змістовно-організаційним засадам діяльності вчителя щодо забезпечення оптимального вибору і методично грамотної реалізації позначених інноваційних технологій викладання.

До цього можна додати, що використання інноваційних технологій в процесі навчання іноземної мови дозволяє також якісно підвищувати і

загальнокультурний розвиток учнів, сприяючи подальшому вдосконаленню їх навичок володіння іноземною мовою. Це сприяє формуванню мовних та мовленнєвих компетенцій, підвищення мотивації до вивчення іноземних мов.

Тому використання інноваційних технологій у навчанні іноземних мов несе в собі величезний педагогічний потенціал, що дозволяє трансформувати оволодіння іноземною мовою в живий та творчий процес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Англійська мова та література. № 25–26 (467–468), вересень. – 2015. 16 с. С. 3-4.
2. Андреева В. М., Шматько О. Є. Урок в сучасних технологіях.– Х.: Вид. група «Основа», 2006. 176 с. С. 89-90.
3. Артемов В. А. Про репродуктивні процеси. Канд. дис.– М., 1975. 112 с. С. 84-85.
4. Артемов В. А. До питання про психологію навчання іноземним мовам. «Питання психології та методики навчання іноземним мовам».– М., 1977. 247 с. С. 56.
5. Артемов В. А. Курс лекцій з психології.– Харків, Вид-во ХДУ, 1978. 218 с. С. 39-40.
6. Артемов В. А. Психология обучения иностранным языкам.– М.: Просвещение, 1979. 222 с. С. 140-148,149-151.
7. Артемов В. А. Психология мови за 40 років. «Експериментальна фонетика і психология мови». Вид-во МДУ, 1970. 233 с. С. 146-147.
8. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-метод.посібник.– К.: ІЗМІН, 1999. 204 с. С. 3-4.
9. Беляєв Б В. Нариси з психології навчання іноземним мовам.– М., 319 с. 1980. С. 115-116.
10. Боголявський Д. Н. Психология засвоєння орфографії.– М., 1977. 213 с. С. 48-49, 52-53.
11. Вердіна С. В., // Панченко А. Г. Секрети педагогічної майстерності. Уроки для вчителя.– Х.: Вид. група «Основа», 2008. 189 с. С. 115-117.
12. Вікова та педагогічна психология: навч. Посіб. /О. В. Скрипченко., Л. В. Волинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К.: Просвіта, 2001. 416 с. С. 105-107.

13. Возрастная и педагогическая психология /Под. ред. А. В. Петровского. –М., 1979. 288 с. С. 88-90, 142.
14. Гін А. О. Прийоми Педагогічної техніки: Вільний вибір. Відкритість. Діяльність. Зворотний зв'язок. Ідеальність: посібник для вчителів.– Луганськ, 2004. 176 с. С. 83-84.
15. Гнездилова О.М. Психологічні аспекти інноваційної діяльності педагога // Психологічна наука і освіта. - 2006. - № 4. С. 61-65.
16. Гуров В. Інноваційна діяльність педагога // Додаткова освіта і виховання. - 2008. 174 с. С. 9-15
17. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник.– К.: Академвидав, 2004. 304 с. С. 8-13, 247- 258.
18. Дьоміна О. Метод проєктів як засіб розвитку творчої особистості та ефективної співпраці учнів та вчителя / Англійська мова та література. – 2012. – № 3 С. 11.
19. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова.– Х.: Вид. група «Основа», 2010. (Серія «Золота педагогічна скарбниця»). . 176 с. С. 43.
20. Житник Б. О. Методичний порадник . Форми і методи навчання.– Х.: Вид. група «Основа», 2005. 192 с. С. 71-72.
21. Іноземні мови в школах України, – 2017. – №4. С.30-36.
22. Калачікова О.М. Дослідження змісту та етапів входження педагогів в інноваційну діяльність // Вісник Томського державного університету. - 2008. - № 316. С. 174-177.
23. Колеченко Л. К. Энциклопедия педагогических технологий: пособие для преподавателей.– СПб.: КАРО, 2004. 368 с. С. 113-114.
24. Кон И. С. Психология юношеского возраста. – М., 1979. 175 с. С. 75.

25. Кроуфорд Алан, Венсі Саул, Самюель Метьюз, Джейм Макінстер. Технології розвитку критичного мислення учнів.– К.: «Плеяда», 2006. 220 с. С. 37-38.
26. Крутецкий В. А. Психология обучения и воспитания школьников. – М., 1976. 303 с. С.176.
27. Кулагина И. Ю. Возрастная психология. – М., 1995. 175 с. С. 97-98.
28. Лзинский В. М. Приемы и формы учебной деятельности. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2002. 160 с. С. 20.
29. Методичний порадник: форми і методи навчання / Автор - укладач Б. О. Житник.– Х.: Вид. група «Основа», 2005. 124 с. С. 48-49.
30. Мир детства. Юность. – М., 1991. С. 15-16.
31. Наволокова Н.П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій.–Х.: Вид. група «Основа», 2009. 176 с. С. 78.
32. Настільна книга педагога. Посібник для тих, хто хоче бути вчителем-майстром / Упорядники Андрєєва В. М., Григораш В. В.– Х.: Вид. група «Основа», 2006. 352 с С. 96-97.
33. Немов Р. С. Психология. Т. 1. – М., 1994. 692 с. С. 76-77.
34. Освітні технології: Навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.– К.: Вид. А. С. К. 255 с. С. 55-56, 105-106.
35. Паламарчук В.Ф. Педагогічні інновації: міфи і реалії //Директор школи, гімназії, ліцею.– 2002.– №3. С.10
36. Педагогическое мастерство и педагогические технологии: Учебное пособие / Под. ред. Гребенкиной Л. К., Байковой Л. А.– 3-е изд., испр. и доп.– М.: Педагогическое общество России, 2006. 256 с. С. 78-79.
37. Педагогика: учебник / Крившенко Л. П. и др.– М.: ТК Велби, изд-во «Проспект», 2006. 432 с. С. 44-45.

38. Підласий І.П., Підласий А.І. Педагогічні інновації //Рідна школа, 1998.– №12. С. 16-17.
39. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник.– К.: Вид. А. С. К., 2004. 192 с. С.54.
40. Порадник методиста. Типологічний словник уроків (вид, форма, методи та прийоми) Вулканова В. В. , Мурка Л. І. , Мунтян Т. О. , м . Білгород-Дністровський . Управління № 8-9 , березень 2008. С. 29-30.
41. Практична педагогіка. 99 схем і таблиць. / Автори-укладачі Наволокова Н. П., Андрєєва В. М.– Х.: Вид. група «Основа», 2008. 117 с С. 57-58.
42. Психологія. Підручник для педагогічних інститутів.– М., 1976. 558 с. С. 95.
43. Разіна Н.А. Професійно-особистісний розвиток педагога в умовах інноваційної діяльності освітнього закладу / / Сучасні наукомісткі технології. № 1. - 2008. С. 14.
44. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: Навчальний посібник. – К., 2005. 360 с. С. 89- 90.
45. Садкіна В. І. 101 цікава педагогічна ідея. Як зробити урок.– Х.: Вид. група «Основа», 2008. 88 с. С. 20-22.
46. Селевко Г. К. Современные образовательные технологии: Учебные пособия.– М.: Народное образование, 1998. 255 с. С. 13-14.
47. Сиртланова Н. С. Залежність запам'ятовування слів іноземної мови від способу розкриття їх значення. Зб. «Матеріали наради по психології».– М. Вид-во АПН РРФСР, 1977. 345 с. С. 79.
48. Сластенін В.А., Подимова Л.С. Готовність педагога до інноваційної діяльності // Сибірський педагогічний журнал. - 2007. 220 с. С. 42-49.
49. Смирнов А. А. Психологія запам'ятовування.– М., 1978. 319с. С. 136-137.
50. Сорока Г.І. Сучасні виховні системи та технології.– Х.: Веста і Видавництво «Ранок», 2002. 128 с. С. 82-83.

51. Стівенс С. С. Експериментальна психологія.– М., 1973.394 с. С. 68.
52. Тернопільська В. І. Психологія для старшокласників (від самопізнання до соціальної відповідальності). К., 2004. 272 с. С. 150-151.
53. Узнадзе Д. Н. Експериментальні основи психології положення.– Тбілісі, 1971. 214 с. С. 68, 134.
54. Фідря О. Г. Виконавчо-діяльнісний етап. - №11. 2007. С. 2-7.
55. Фідря О.Г. Мотиваційно-організаційний етап уроку//Англійська мова та література. - №2. 2007. С. 11-12.
56. Asher, J. Learning another language through actions: The complete teacher's guidebook. Los Gatos, CA: Sky Oaks Productions. 1977. 354p. P. 16-17, 88.
57. Blum, R. E. Effective schooling practices: A research synthesis. Portland, Ore.: Northwest Regional Educational Laboratory. 1984. 88 p. P. 25-26, 31-32.
58. Chomsky, N. (1959). A review of B. F. Skinner's Verbal behavior. Language. 273 p. P. 26-28, 35.
59. Curran, C. A. (1976). Counseling-learning in second languages. Apple River, Ill.: Apple River Press. 133 p. P. 57, 122.
60. English for teachers. Quarterly. - Vol. 25. - No. 2. - P.271 - 272.
61. Fries, C. C., & Fries, A. C. (1961). Foundations for English teaching. Tokyo: Kenkyusha. 382 p. P. 39-40, 97.
62. Gattegno, C. (1976). The common sense of teaching foreign languages. New York: Educational Solutions. 243 p. P. 29-30, 105-106.
63. Hornby, A. S. (1950). The situational approach in language teaching. A series of three articles in English Language Teaching. P. 4, 98-100.
64. Kumaravadivelu, B. (1994). The postmethod condition: (E)merging strategies for second/foreign language teaching. TESOL Quarterly. 79 p. P. 28-29, 30-31.
65. Kumaravadivelu, B. (2003). Beyond methods: Macrostrategies for language teaching. New Haven, C.T.: Yale University Press. 339 p. P. 29-30, 45-46.

66. Mackey, W. F. (1950). The meaning of method. *English Language Teaching*. 295 p. P. 9-10.
67. Marie - Noelle Lamy, Regine Hampel. *Online communication in language learning and teaching*. - New York, 2007. 243 p. P. 112-113
68. Oxford, R. (1990). *Language learning strategies: What every teacher should know*. Boston, M.A.: Heinle & Heinle. 342 p. P. 83-84.
69. Pennycook, A. (1989). The concept of method, interested knowledge, and the politics of language teaching. 630 p. *TESOL Quarterly*. P. 23, 61.
70. Richards, J. C. (1989). *Beyond method: Alternative approaches to instructional design*. *Prospect*. 75 p. P.11-13, 17-18.
71. Richards, J. C. (1990). *The language teaching matrix*. Cambridge: Cambridge University Press. 200 p. P. 9-10, 19.
72. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). *Approaches and methods in language teaching* (2nd ed.). Cambridge: Cambridge University Press. 170 p. P. 66-67.
73. Robinson, P. (1980). *ESP (English for Specific Purposes)*. Oxford: Pergamon. 213 p. P. 35-36, 48-49.
74. Sandra J. Sauvignon. *Communicative Language Teaching: State of the Art*. 314 p. P. 51-52.
75. Tajeddin, Z. (2005). A critique of the inception and premises of the postmethod paradigm. *ILI Language Teaching Journal*. 28 p. P. 11-14.
76. Wallace, M. J. (1991). *Training foreign language teachers: A reflective approach*. Cambridge: Cambridge University Press. 180 p. P. 100, 115.
77. West, M. (1953). *The teaching of English: A guide to new method series*. London: Longman. 32 p. P. 15-16.
78. Widdowson, H. G. (1990). *Aspects of language teaching*. Oxford: Oxford University Press. 213 p. P. 132.